
Dijetetski suplementi u promociji zdravlja i prevenciji bolesti – klinički, socijalni i ekonomski ishodi

---

Ljiljana Tasić

Marina Petrić, Dragana Lakić, Ivana Tadić

**Katedra za socijalnu farmaciju i farmaceutsko
zakonodavstvo, Univerzitet u Beogradu – Farmaceutski
fakultet**

Faktori od značaja za razvoj tržišta i biznisa DS

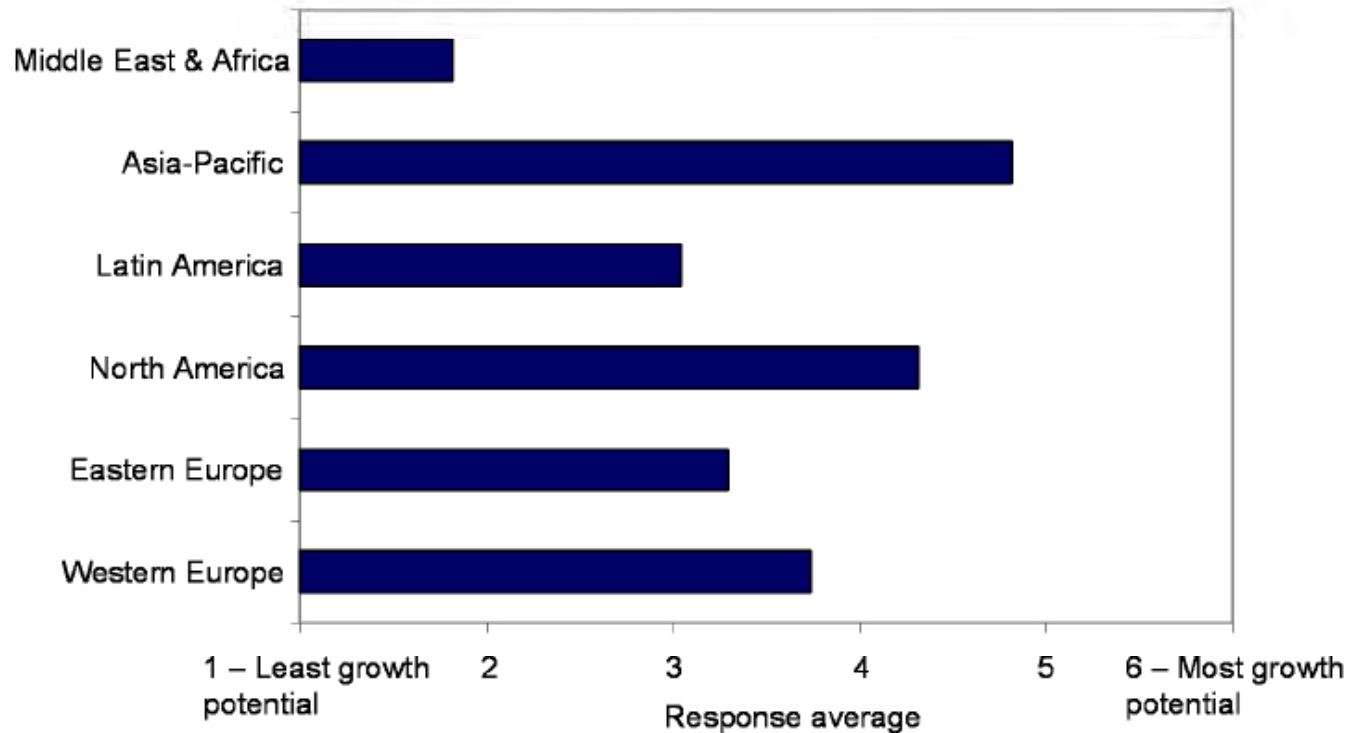
- **životni stil, briga za zdravlje, samonega**
  - **Demografija:** mlado stanovništvo (intezivan rast tražnje u populaciji mladih 18 do 29 godina, oko 30%; uglavnom kategorije sport/energija i DSRTM); radno stanovništvo i stariji
  - **Ekonomija i regulativa** –očekivani ekonomski rast i jasna regulacija pospešuje multinacionalne kompanije
-

Faktori od značaja za razvoj tržišta i biznisa DS

- **deklasifikacija** herbal sastojaka u Japanu (status nisu lekovi, npr. *ginseng*), porast tržišta i inovacije u funkcionalnoj hrani i DS;
  - **harmonizacija industrijskih standarda** za DS (GMP, HACCP i sl.) dovodi do negativnog uticaja na mali i srednji biznis (“veliki igrači” stupaju na scenu).
-

Regional growth potential for supplements manufacturers over the next 5 years

Source: The Dietary Supplements Market Outlook 2007

Prodaja suplemenata u Evropi po glavi stanovnika 2002 – 2006 (\$)

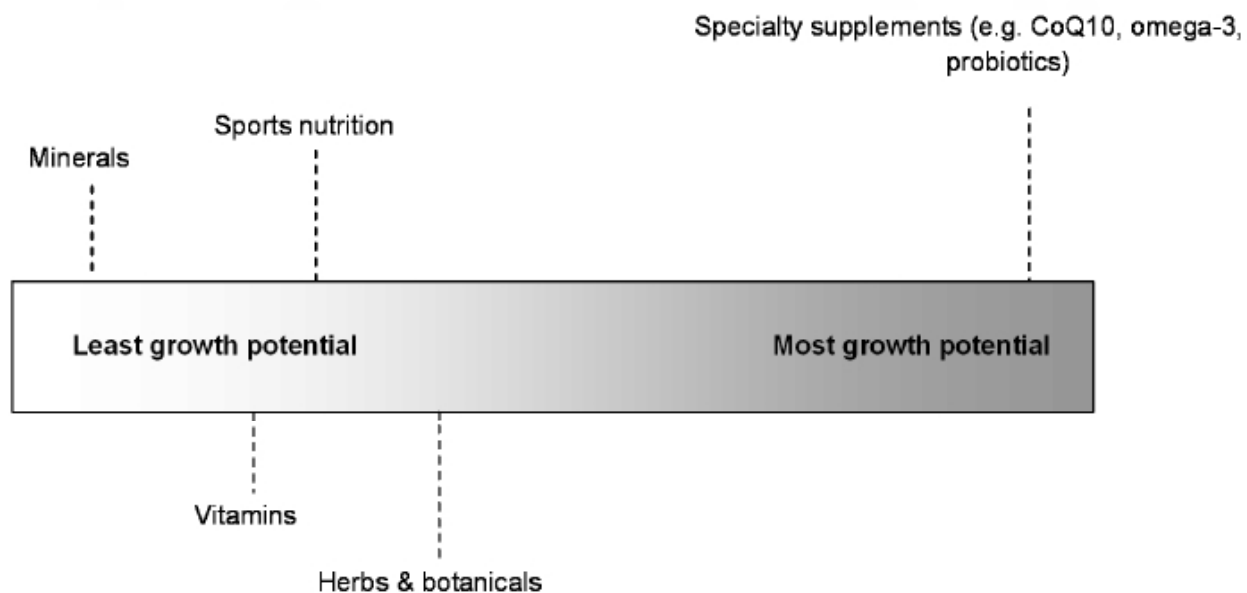

Category	2002	2006
Vitamins and minerals	6.25	6.93
Herbs and botanicals	6.28	7.2
Sports and speciality	2.69	3.37
Overall	15.22	17.49

Evropska industrija suplemenata raste po stopi 4.1% godišnje

Supplements categories that will offer the most sales growth potential over the next 5 years

Source: The Dietary Supplements Market Outlook 2007

Kategorije DS u ekspanziji

- **Probiotici-** funkcionalna hrana i DS
  - **Polifenoli** – anti oksidansi “AC-11® je naučno validiran ekstrakt (zaštićen) koji pokazuje da pomaže telu da se prirodno oporavi od DNK oštećenja nastala usled UV radijacije, stresa, zagađivača iz životne sredine i ostalih toksina...”
Optigenex Inc
  - **Omega 3 kiseline**
  - **Vitamini D** (Ergocalciferol D 2, Cholecalciferol D3)
-

Evaluacije učinka DS traži trojni pristup

Istraživanja učinka DS

*“Health Outcomes
research”*

ECHO model

- **Economic**
  - **Clinical**
  - **Humanistic**
- Outcomes**

Evaluacije učinka DS traži
i istraživanje znanja,
stavova, navika,
percepcije i zaštite
potrošača

- Znanje/stavovi/praksa
(zdravstveni stručnjaci, i
opšta populacija)
- Bezbednosni profil kod
upotrebe DS (NE, kvalitet
i sl.)
- Upotreba DS u populaciji
(navike, stilovi,
komplijansa, adherenca)
- Etičko reklamiranje
(zaštita potrošača)

Klinički ishodi

Folna kiselina 1/3

- Folna kiselina (FK) umanjuje rizik za nastanak defekta nervne cevi, npr. anencefalije, *spine bifide*
- Suplementacija FK preporučuje se svim ženama u perikonceptualnom periodu, 4 nedelje pre i u prvih 8 nedelja trudnoće, u dozi od 400-600 mcg

Folna kiselina 2/3

- FK u Srbiji koristi svega 3,9% žena pre trudnoće, i 60,8% žena u trudnoći!
- Žene starosti ispod 27 godina, sa obrazovanjem od 12 godina i manje i prihodom ispod 300 EUR po članu porodice, značajno manje koriste FK

Petrić M, Tasić Lj. Upotreba folne kiseline pre i tokom trudnoće. III kongres o dijetetskim suplementima. Beograd, 2011.

Folna kiselina 3/3

Upotreba folne kiseline tokom perikonceptualnog perioda u drugim zemljama:

- <5% žena: Nemačka
- 15-25% žena: Austrija, Belgija, Hrvatska, Francuska, Irska, Italija, Malta, Poljska, Portugalija, Španija
- 30-51% žena: Holandija, Velika Britanija, Švajcarska, Norveška, Slovenija

Omega – 3 masne kiseline

smanjuje učestalost KVB

- Muškarci koji uzimaju $\geq 35\text{g}$ ribe dnevno u poređenju sa onima koji ne uzimaju:
  - RR (ukupna smrtnost) = 0.62
  - RR (smrt nakon AIM) = 0.33
- Žene koje uzimaju češće ribu imaju manji rizik od srčane smrti:
  - <1 mesečno ribu vs 1-3 puta mesečno = -21%
  - <1 mesečno ribu vs 1 puta nedeljno = -29%
  - <1 mesečno ribu vs 2-4 puta nedeljno = -31%
  - <1 mesečno ribu vs >5 nedeljno = -34%

Preporuke za unos Ω 3MK

Populacija	Preporuke
Osobe bez dokumentovane srčane bolesti	unos različitih riba najmanje 2 puta nedeljno; uključuje ulja i hranu bogatu α -linoleinskom kiselinom (laneno seme, soja, orasi, ...)
Pacijenti sa dokumentovanom srčanom bolesti	~ 1g EPA+DHA na dan (iz ribljeg ulja i/ili suplementacije)
Pacijenti kojima je potrebno snižavanje TG	2 – 4g EPA+DHA na dan u obliku kapsula; pod nadzorom lekara

---

Socijalni/humanistički ishodi

Utica j unosa dijetetskih suplemenata na kvalitet ž ivota (1)

Studija: *Long chain omega 3 polyunsaturated fatty acids supplementation in the treatment of elderly depression: effects on depressive symptoms, on phospholipids fatty acids profile and on health-related quality of life*

Metodologija:

- *Case*-kontrol studija. U studiji uključene žene starosti između 66 i 95 godina koje boluju od depresije.

  - Case* grupa: 22 pacijenta koji su primali 2.5 g/dnevno n-3 LCPUFA, sa 1.67 gr EPA i 0.83 gr DHA

  - Kontrolna grupa: 22 pacijenta koji su primali placebo

- Evaluacije:

Depresivni simptomi evaluirani skalom: *Geriatric Depression Scale* (GDS)

HRQoL evaluiran skalom: Short-Form 36-Item *Health Survey* (SF-36).

Popunjavanje upitnika 2 puta: na početku studije i nakon 8 meseci

- Rezultati:

Srednja vrednost GDS skale nakon 2 meseca je značajno smanjena u n-3 grupi.

SF-36: Fizičke i mentalne komponente su značajno unapređene u interventnoj grupi

Rondanelli M, Giacosa A, Opizzi A, Pelucchi C, La Vecchia C, Montorfano G et al. J Nutr Health Aging. 2011;15(1):37-44.

Utica j unosa dijetetskih suplemenata na kvalitet ž ivota (2)

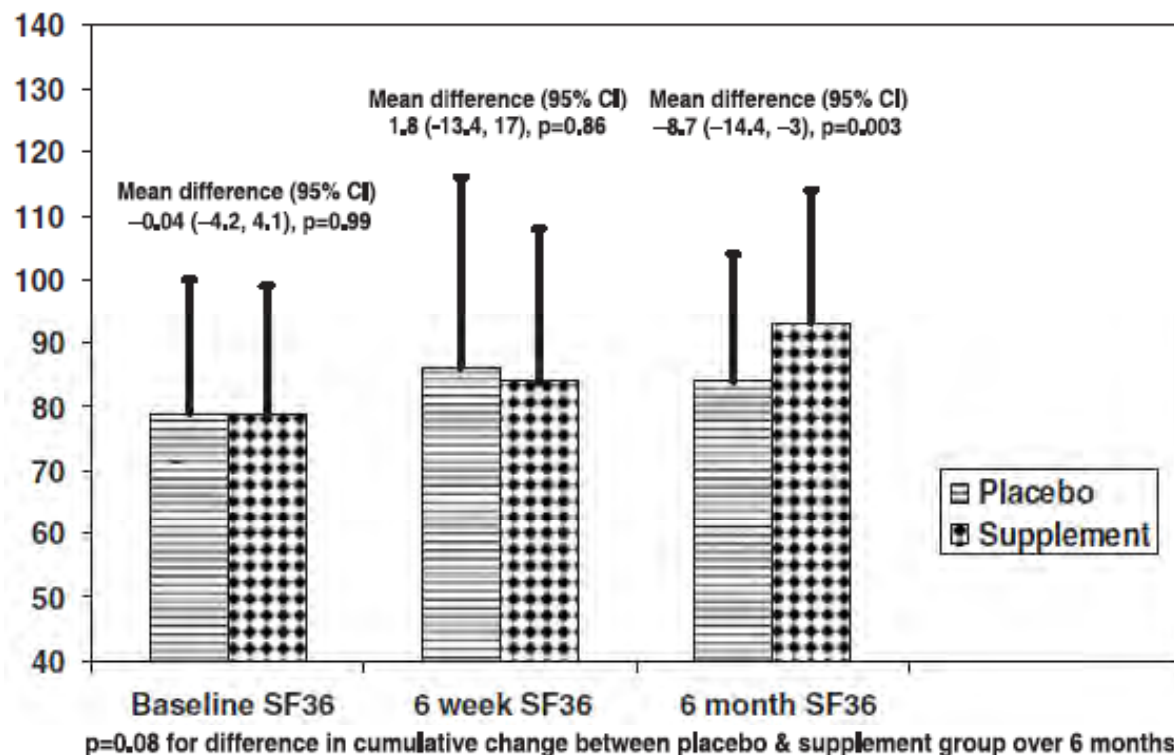

- Studija: *Dietary supplementation and quality of life of older patients: a randomized, double-blind, placebo-controlled trial*
- Studija pratila upotrebu dijetetskog suplementa koji se sastojao iz više vitamina i minerala, između ostalog i folne kiseline, pokazano je da dijetetski suplementi mogu da doprinesu poboljšanju kvaliteta života
- Istraživanje sprovedeno na 225 učesnika, po tipu *case-control*

Rezultati:

U prvih 6 nedelja od primene dijetetskih suplemenata nije zabeležena statistički značajna razlika u kvalitetu života, da bi nakon tog perioda razlika bila značajna u domenima fizičkog i socijalnog funkcionisanja

Gariballa S, Forster S. J Am Geriatr Soc. 2007;55(12):2030-4.

Ekonomski ishodi

FE evaluacije

■ Ω3MK

- Primenjivati suplementaciju kod 172 pacijenta godišnje sa prosečnim troškom od € 68 000, da bi se sprečila smrt kod jednog pacijenta
- Uporedivo sa podacima za generički simvastatin, dok je terapija pravastatinom skuplja!

FE evaluacije

■ Ω3MK

- preživeli pacijenti sa AIM u poređenju sa standardnom sekundarnom prevencijom

	dodatni trošak (€)	dodatne godine života (LYG)	ICER (€/LYG)
Australija	1 233	0.284	4 343
Belgija	1 439	0.282	5 097
Kanada	787	0.282	2 788
Poljska	853	0.261	3 267

FE evaluacije

■ Folna kiselina

- primena pre začeća = €1 800 po dobijenoj godini života
- apsolutno opravdana primena i troškovno isplativa suplementacija pre trudnoće!

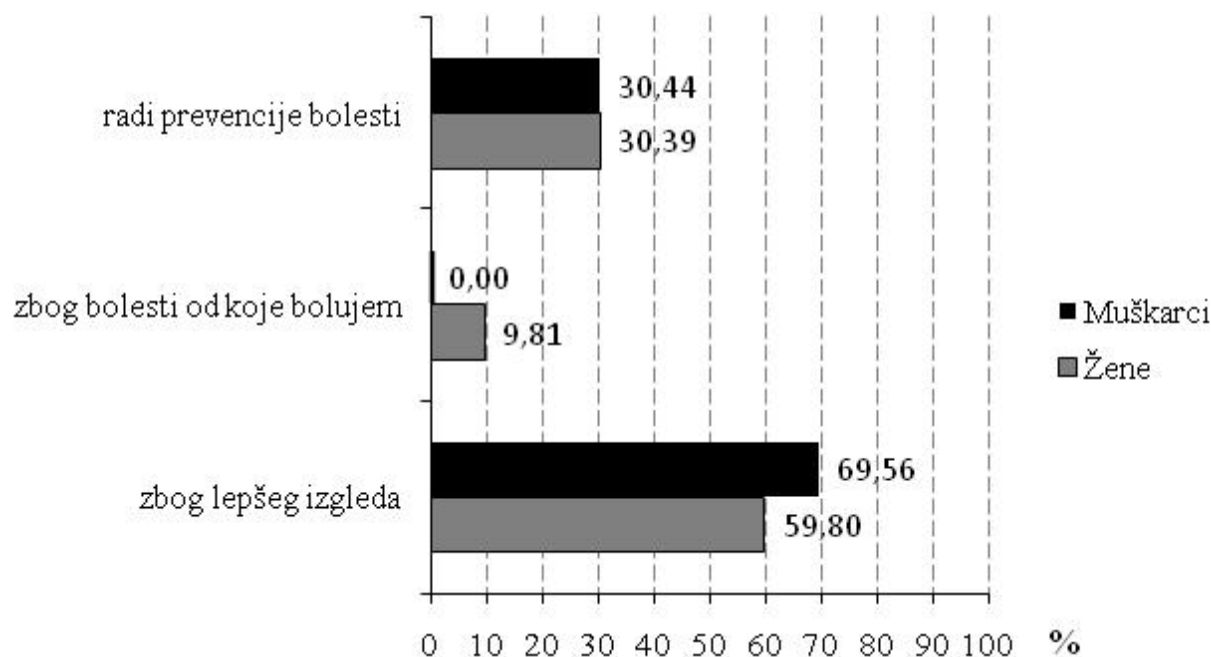
Ispitivanje upotrebe dijetetskih suplemenata za smanjenje telesne mase

- Istraživanje sprovedeno na teritoriji Nišavskog okruga
- U istraživanju učestvovali ispitanici stariji od 15 godina
- Rezultati:
  - obuhvaćeno 505 osoba (243 muškog i 262 ženskog pola) > 15 godina.
  - trend porasta vrednosti ITM (BMI) usled starenja bio je prisutan kod obe posmatrane grupe.
  - Ukupno 20,39% ispitanika koristilo je DSTM.
  - Žene su, uglavnom, pribegavale dijeti, a muškarci povećanom unosu tečnosti pre nego što su započinjali upotrebu DSTM.

Tadić I, Tasić Lj, Đorđević B, Kundaković T, Rakić M, Bogavac-Stanojević N. Vojnosanit Pregl. 2010;67(10):831-8.

Rezultati

Razlozi upotrebe DSTM u odnosu na pol ispitanika (odgovori izraženi u %)

Ispitanici oba pola najčešće su koristili televiziju kao izvor informisanja o DSTM. Najveći broj ispitanika (**64,08%**) **dobio je osnovne informacije** o upotrebi preparata od zdravstvenih radnika, dok je samo trećina ispitanika (**31,07%**) **dobila detaljne informacije o upotrebi, režimu ishrane, unosu tečnosti i fizičkoj aktivnosti.**

Zaključak

- **Racionalna upotreba DS** u prevenciji bolesti i promociji zdravlja je korisna, društveno prihvatljiva i ekonomski isplativa.
  - Neophodna su **dalja i šira multidisciplinarna istraživanja** u pravcu socijalno-medicinskih, političko-ekonomskih i kulturno-obrazovnih fenomena koja treba da pruže još jače
  - **dokaze o dosegnutim ciljevima/vrednostima kojima težimo (i kao pojedinci i kao društvo), a to su bolje zdravlje i kvalitet života!**
-

Hvala na pažnji

E-mail: ljtasic@pharmacy.bg.ac.rs

---

www.zdravljezena.org